

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 2ας Ιουνίου 2016*

«Προδικαστική παραπομπή — Κοινωνική πολιτική — Αρχές της ίσης μεταχείρισης και της απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω ηλικίας — Οδηγία 2000/78/EK — Ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία — Άρθρα 2, 3 και 6 — Διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας — Εθνική νομοθεσία η οποία προβλέπει, σε ορισμένες περιπτώσεις, υψηλότερη φορολόγηση των εισοδημάτων από συντάξεις γήρατος σε σχέση με τα εισοδήματα από μισθωτή εργασία — Πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2000/78 — Αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της άμεσης φορολογίας»

Στην υπόθεση C-122/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής απόφασης δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, υποβληθείσα από το Korkein hallinto-oikeus (ανώτατο διοικητικό δικαστήριο, Φινλανδία) με απόφαση της 6ης Μαρτίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 10 Μαρτίου 2015, στο πλαίσιο δίκης που κίνησε ο

C,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta, πρόεδρο τμήματος, A. Arabadjiev (εισηγητή), J.-C. Bonichot, C. G. Fernlund και S. Rodin, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott

γραμματέας: C. Strömholm, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησης της 10ης Δεκεμβρίου 2015,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο C, εκπροσωπούμενος από τον K. Suominen, καθώς και από τον A. Kukkonen, asianajaja,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον S. Hartikainen,
- η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από την J. Quaney και τον A. Joyce,
- η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον L. Inez Fernandes, καθώς και από τις C. Freire και M. Conceição Queirós,
- η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις A. Falk, U. Persson, N. Otte Widgren και C. Meyer-Seitz, καθώς και από τους E. Karlsson και L. Swedenborg,

* Γλώσσα διαδικασίας: η φινλανδική.

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους D. Martin και I. Koskinen,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 28ης Ιανουαρίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής απόφασης αφορά την ερμηνεία της αρχής της απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω ηλικίας, του άρθρου 2, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο α', του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (ΕΕ 2000, L 303, σ. 16), καθώς και του άρθρου 21, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο προσφυγής που άσκησε ο C κατά της απόφασης της φινλανδικής φορολογικής αρχής να του καταλογίσει τον πρόσθετο φόρο 6 %, ο οποίος, όταν τα εισοδήματα από συντάξεις υπερβαίνουν τις 45 000 ευρώ ετησίως κατόπιν αφαίρεσης του αφορολόγητου που ισχύει για τις συντάξεις, επιβάλλεται ως προς το υπερβάλλον ποσό.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Η οδηγία 2000/78, όπως επισημαίνεται στην αιτιολογική σκέψη 13 του προοιμίου της, «δεν εφαρμόζεται στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας οι παροχές των οποίων δεν εξομοιούνται προς αμοιβή κατά την έννοια που δίδεται στον όρο αυτόν από την εφαρμογή του άρθρου [157 ΣΛΕΕ]».
- 4 Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής, «σκοπός της [...] είναι η θέσπιση γενικού πλαισίου για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, ειδικών αναγκών, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας, προκειμένου να υλοποιηθεί η αρχή της ίσης μεταχείρισης στα κράτη μέλη».
- 5 Το άρθρο 2 της οδηγίας 2000/78 ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, η αρχή της ίσης μεταχείρισης σημαίνει την απουσία άμεσης ή έμμεσης διάκρισης για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1:

- α) συντρέχει άμεση διάκριση όταν, για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1, ένα πρόσωπο υφίσταται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο σε ανάλογη κατάσταση ένα άλλο πρόσωπο,
- β) συντρέχει έμμεση διάκριση όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική ενδέχεται να προκαλέσει μειονεκτική μεταχείριση ενός προσώπου μιας ορισμένης θρησκείας ή πεποιθήσεων, με μια ορισμένη ειδική ανάγκη, μιας ορισμένης ηλικίας, ή ενός ορισμένου γενετήσιου προσανατολισμού, σε σχέση με άλλα άτομα εκτός εάν:
 - i) η εν λόγω διάταξη, κριτήριο ή πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικά από ένα θεμιτό στόχο και τα μέσα για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία, [...]

[...]»

- 6 Το άρθρο 3 της ως άνω οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Πεδίο εφαρμογής», προβλέπει τα κάτωθι:

«1. Εντός των ορίων των εξουσιών που απονέμονται στην [Ευρωπαϊκή Ένωση], η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε όλα τα πρόσωπα, στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων φορέων, όσον αφορά:

[...]

- γ) τις εργασιακές συνθήκες και τους όρους απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των απολύσεων και των αμοιβών,

[...]

3. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις πάσης φύσεως παροχές που καταβάλλουν τα δημόσια συστήματα ή τα εξομοιούμενα προς τα δημόσια, συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης ή προστασίας.

[...]»

- 7 Το άρθρο 6 της ίδιας οδηγίας έχει ως εξής:

«1. Κατά παρέκκλιση εκ του άρθρου 2 παράγραφος 2, τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν ότι η λόγω ηλικίας διαφορετική μεταχείριση δεν συνιστά διάκριση εφόσον δικαιολογείται στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου αντικειμενικά και λογικά από έναν θεμιτό στόχο, ιδίως δε από θεμιτούς στόχους της πολιτικής στον τομέα της απασχόλησης, της αγοράς εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης, και εφόσον τα μέσα επίτευξης του στόχου αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία.

Αυτή η διαφορετική μεταχείριση μπορεί ιδίως να περιλαμβάνει:

- α) την καθιέρωση ειδικών συνθηκών για την πρόσβαση στην απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση, για την απασχόληση και την εργασία, συμπεριλαμβανομένων των όρων απόλυσης και αμοιβής, για τους νέους, τους ηλικιωμένους και τους εργαζομένους που συντηρούν άλλα πρόσωπα, προκειμένου να ευνοείται η επαγγελματική τους ένταξη ή να εξασφαλίζεται η προστασία τους,
- β) τον καθορισμό ελάχιστων όρων ηλικίας, επαγγελματικής πείρας ή αρχαιότητας στην απασχόληση για την πρόσβαση στην απασχόληση ή σε ορισμένα πλεονεκτήματα που συνδέονται με την απασχόληση,

[...]

2. Κατά παρέκκλιση εκ του άρθρου 2, παράγραφος 2, τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν ότι δεν συνιστά διάκριση λόγω ηλικίας, όσον αφορά τα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, ο καθορισμός ηλικίας για την ένταξη ή την αποδοχή σε παροχές συνταξιοδότησεως ή αναπηρίας, συμπεριλαμβανομένου και του καθορισμού για τα καθεστώτα αυτά διαφορετικού ορίου ηλικίας για εργαζόμενους ή για ομάδες ή κατηγορίες εργαζομένων και της χρήσης στο πλαίσιο των συστημάτων αυτών κριτηρίων ηλικίας στους αναλογιστικούς υπολογισμούς, υπό τον όρο ότι αυτό δεν καταλήγει σε διακρίσεις λόγω φύλου.»

Το φινλανδικό δίκαιο

- 8 Κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, το άρθρο 124, πρώτο και τέταρτο εδάφιο, του tuloverolaki (1992/1535) (νόμου 1992/1535 για τον φόρο εισοδήματος), προέβλεπε τα ακόλουθα:

«Κάθε φυσικό πρόσωπο [...] οφείλει να καταβάλλει υπέρ του Δημοσίου φόρο επί των φορολογητέων εισοδημάτων από μισθωτή εργασία, σύμφωνα με τη σχετική προοδευτική κλίμακα φορολογίας, καθώς και φόρο επί του φορολογητέου εισοδήματος από κεφάλαια βάσει του αντίστοιχου φορολογικού συντελεστή. Τα φυσικά πρόσωπα υποχρεούνται επιπλέον να καταβάλλουν πρόσθετο φόρο επί των εισοδημάτων από συντάξεις κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του τέταρτου εδαφίου. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις καταβάλλεται φόρος επί του φορολογητέου εισοδήματος βάσει του φορολογικού συντελεστή που ισχύει για τα εισοδήματα

[...]

Τα φυσικά πρόσωπα καταβάλλουν πρόσθετο φόρο 6 % επί του υπερβάλλοντος ποσού, όταν τα εισοδήματά τους από συντάξεις υπερβαίνουν το όριο των 45 000 ευρώ ετησίως, κατόπιν αφαίρεσης του αφορολόγητου που ισχύει για τις συντάξεις. Ο πρόσθετος φόρος επί των εισοδημάτων από συντάξεις διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος ή οποιουδήποτε άλλου νόμου οι οποίες αφορούν τον φόρο εισοδήματος από μισθωτή εργασία.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 9 Ο C γεννήθηκε το 1948, έχει τη φινλανδική ιθαγένεια και κατοικεί στη Φινλανδία. Η φορολογική αρχή καθόρισε τον φορολογικό συντελεστή που είχε εφαρμογή στην περίπτωση του, προκειμένου να γίνει παρακράτηση ενός ποσού στην πηγή έναντι του οφειλόμενου φόρου εισοδήματος για το φορολογικό έτος 2013. Στο πλαίσιο αυτό, η φορολογική αρχή βεβαίωσε, βάσει του άρθρου 124, πρώτο και τέταρτο εδάφιο, του νόμου για τον φόρο εισοδήματος, πρόσθετο φόρο 6 % επί εκείνου του τμήματος των εισοδημάτων του από συντάξεις το οποίο υπερέβαινε το όριο των 45 000 ευρώ, κατόπιν αφαίρεσης του αφορολόγητου που ίσχυε για τις συντάξεις.
- 10 Όπως επισημαίνεται στην αίτηση προδικαστικής απόφασης, τα εισοδήματα του C από συντάξεις στη Φινλανδία ανήλθαν, στη διάρκεια του φορολογικού έτους 2013, σε 461 900,88 ευρώ συνολικά, εκ των οποίων 251 351,10 ευρώ παρακρατήθηκαν ως προκαταβολή έναντι του οφειλόμενου ποσού για τον φόρο εισοδήματος. Ο C είχε, πέραν της σύνταξής του, και ένα εισόδημα από μισθωτή εργασία στη Φινλανδία.
- 11 Με απόφαση της 11ης Μαρτίου 2013, η φορολογική αρχή απέρριψε τη διοικητική προσφυγή που άσκησε ο C κατά της απόφασής της σχετικά με τον φορολογικό συντελεστή τον οποίο εφάρμοσε στην περίπτωση του για την παρακράτηση στην πηγή έναντι του οφειλόμενου φόρου εισοδήματος, ως προς το φορολογικό έτος 2013.
- 12 Ο C προσέβαλε την εν λόγω απόφαση ενώπιον του Helsingin hallinto-oikeus (διοικητικού πρωτοδικείου του Ελσίνκι, Φινλανδία), υποστηρίζοντας ότι οι διατάξεις του άρθρου 124, πρώτο και τέταρτο εδάφιο, του νόμου 1992/1535 για τον φόρο εισοδήματος, οι οποίες αφορούν τον πρόσθετο φόρο επί των εισοδημάτων από συντάξεις, δεν έπρεπε να εφαρμοστούν ως προς τα δικά του εισοδήματα από συντάξεις στο πλαίσιο του καθορισμού του φορολογικού συντελεστή για την παρακράτηση στην πηγή.
- 13 Το Helsingin hallinto-oikeus (διοικητικό πρωτοδικείο του Ελσίνκι) απέρριψε την προσφυγή, αφού διαπίστωσε ότι οι σκοποί οι οποίοι επιδιώκονται με τις προαναφερθείσες διατάξεις και συνίστανται, όπως συνάγεται από τις σχετικές νομοπαρασκευαστικές εργασίες, στην αύξηση της επιβάρυνσης των

φορολογουμένων που πραγματοποιούν σημαντικά εισοδήματα από συντάξεις, είναι δημοσίου συμφέροντος, κοινώς αποδεκτοί και σύμφωνοι με τις γενικές φορολογικές αρχές. Το ίδιο δικαστήριο έκρινε επίσης ότι το δίκαιο της Ένωσης, επομένως δε και ο Χάρτης, δεν είχαν εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης, εφόσον η υπόθεση έθετε ζήτημα άμεσης φορολογίας, η οποία άπτεται της αρμοδιότητας των κρατών μελών.

- 14 Ο C υπέβαλε ενώπιον του Korkein hallinto-oikeus (ανώτατο διοικητικό δικαστήριο, Φινλανδία) αίτημα να του επιτραπεί να αναιρεσιβάλλει την απόφαση του Helsingin hallinto-oikeus (διοικητικού πρωτοδικείου του Ελσίνκι). Κατά το αιτούν δικαστήριο, οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης φορολογικές διατάξεις δεν σχετίζονται με τους όρους απασχόλησης ούτε με τις εργασιακές συνθήκες, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2000/78, και δεν πρέπει γενικώς να θεωρηθούν ως μέτρο το οποίο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής. Ειδικότερα, δεν θεσπίζουν κάποιο κριτήριο για τον καθορισμό του μισθού. Έτσι, αντιθέτως προς ό,τι ίσχυε στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105), οι συγκεκριμένες διατάξεις ουδεμία σχέση έχουν με το ουσιαστικό δίκαιο της Ένωσης.
- 15 Όπως εκθέτει το αιτούν δικαστήριο στην απόφαση περί παραπομπής, σκοπός της επίδικης νομοθετικής ρύθμισης είναι να αυξηθούν οι φορολογικές εισπράξεις από τους δικαιούχους συντάξεων οι οποίοι έχουν φοροδοτική ικανότητα, να αμβλυθούν οι διαφορές στο επίπεδο της φορολόγησης των συντάξεων και των μισθών, καθώς και να παρασχεθούν κατάλληλα κίνητρα στους ηλικιωμένους προκειμένου να συνεχίσουν να εργάζονται.
- 16 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες κατά πόσον η επίδικη νομοθετική ρύθμιση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, και πιο συγκεκριμένα σε εκείνο της οδηγίας 2000/78 όπως ορίζεται στο άρθρο 3 αυτής, καθώς και κατά πόσον συνιστά, ενδεχομένως, άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω ηλικίας, κατά την έννοια του άρθρου 2 της ίδιας οδηγίας.
- 17 Κατόπιν τούτου, το Korkein hallinto-oikeus (ανώτατο διοικητικό δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία ενώπιόν του και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Έχει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2000/78 την έννοια ότι εθνική ρύθμιση όπως αυτή του άρθρου 124, πρώτο και τέταρτο εδάφιο, του νόμου [1992/1535], ο οποίος προβλέπει πρόσθετο φόρο εισοδημάτων από συντάξεις γήρατος, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, με αποτέλεσμα να έχει εφαρμογή η απαγόρευση διακρίσεων λόγω ηλικίας βάσει του άρθρου 21, παράγραφος 1, του Χάρτη;

Το δεύτερο και το τρίτο ερώτημα υποβάλλονται μόνο για την περίπτωση όπου το Δικαστήριο απαντήσει στο πρώτο ερώτημα ότι η υπόθεση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης:

- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: έχουν οι διατάξεις του άρθρου 2, παράγραφοι 1 και 2, στοιχεία α' ή β', της οδηγίας 2000/78 και του άρθρου 21 παράγραφοι 1, του Χάρτη την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση, όπως αυτή του άρθρου 124, πρώτο και τέταρτο εδάφιο, του νόμου [1992/1535] που προβλέπει πρόσθετο φόρο εισοδημάτων από συντάξεις γήρατος, βάσει της οποίας τα εισοδήματα από συντάξεις γήρατος φυσικού προσώπου, των οποίων η καταβολή συνδέεται τουλάχιστον εμμέσως με την ηλικία του ενδιαφερομένου, βαρύνονται σε ορισμένες περιπτώσεις με φόρο εισοδήματος υψηλότερο εκείνου που θα επιβαλλόταν σε εισόδημα από μισθούς αναλόγου ύψους;
- 3) Αν οι προαναφερόμενες διατάξεις της οδηγίας 2000/78 και του Χάρτη αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση όπως η προβλεπόμενη τον πρόσθετο φόρο εισοδημάτων από συντάξεις γήρατος, έχει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας την έννοια ότι μια τέτοια εθνική ρύθμιση μπορεί παρά ταύτα να δικαιολογείται αντικειμενικά και λογικά, υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, ιδίως από έναν θεμιτό σκοπό σχετικό με την πολιτική απασχολήσεως, την αγορά εργασίας ή την

επαγγελματική κατάρτιση, όταν ο επιδιωκόμενος σκοπός ο οποίος εκτίθεται στις προπαρασκευαστικές εργασίες του νόμου [1992/1535] είναι η μέσω του πρόσθετου φόρου συλλογή πόρων από τους δικαιούχους εκείνους συντάξεως γήρατος με φοροδοτική ικανότητα, η μείωση της διαφοράς φορολογίας μεταξύ των συντάξεων και των μισθών, καθώς και η παροχή κινήτρων στα μεγαλύτερα σε ηλικία άτομα να συνεχίσουν να εργάζονται;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 18 Με το πρώτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσία να διευκρινιστεί αν το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2000/78 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία αφορά πρόσθετο φόρο επί των εισοδημάτων από συντάξεις, εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής και ότι, ως εκ τούτου, η αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω ηλικίας, που κατοχυρώνεται στο άρθρο 21, παράγραφος 1, του Χάρτη, τυγχάνει εφαρμογής στη διαφορά της κύριας δίκης.
- 19 Υπενθυμίζεται ευθύς εξαρχής ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η οδηγία 2000/78, όπως προκύπτει τόσο από τον τίτλο και το προοίμιό της όσο και από το περιεχόμενο και τον σκοπό της, επιδιώκει να θεσπίσει ένα γενικό πλαίσιο προκειμένου να εξασφαλίσει σε όλους την ίση μεταχείριση «στην απασχόληση και την εργασία», παρέχοντάς τους αποτελεσματική προστασία έναντι των διακρίσεων για οποιονδήποτε από τους λόγους που απαριθμούνται στο άρθρο 1 αυτής, μεταξύ των οποίων και η ηλικία (απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2013, Dansk Jurist- og Økonomforbund, C-546/11, EU:C:2013:603, σκέψη 23 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 20 Υπό το πρίσμα του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και παράγραφος 3, της οδηγίας 2000/78, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 13 της ίδιας οδηγίας, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το πεδίο εφαρμογής της δεν καλύπτει τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας των οποίων οι παροχές δεν εξομοιώνονται με αμοιβή, κατά την έννοια που έχει ο τελευταίος αυτός όρος στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 157, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2015, Felber, C-529/13, EU:C:2015:20, σκέψη 20 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 21 Ασφαλώς, ο όρος «αμοιβή» όπως χρησιμοποιείται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2000/78 πρέπει να ερμηνεύεται υπό ευρεία έννοια. Έτσι, το Δικαστήριο έκρινε ότι ο όρος αυτός περιλαμβάνει, ειδικότερα, όλες τις παροχές σε χρήμα ή σε είδος, οι οποίες χορηγούνται ή πρόκειται να χορηγηθούν, έστω εμμέσως, από τον εργοδότη στον εργαζόμενο λόγω της εργασίας του τελευταίου, είτε στο πλαίσιο σύμβασης εργασίας, είτε δυνάμει νομοθετικών διατάξεων, είτε και οικειοθελώς (απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2013, Hay, C-267/12, EU:C:2013:823, σκέψη 28 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Επιπλέον, το γεγονός ότι ορισμένες παροχές καταβάλλονται μετά τη λήξη της σχέσης εργασίας δεν σημαίνει ότι αποκλείεται να έχουν τον χαρακτήρα αμοιβής κατά την έννοια των διατάξεων για τις οποίες έγινε λόγος ανωτέρω (απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 2004, Hložek, C-19/02, EU:C:2004:779, σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 22 Το Δικαστήριο έχει επίσης καταστήσει σαφές ότι, μεταξύ των παροχών που χαρακτηρίζονται ως αμοιβή καταλέγονται και εκείνες ακριβώς οι οποίες καταβάλλονται από τον εργοδότη λόγω της ύπαρξης έμμισθης εργασιακής σχέσης και έχουν ως σκοπό να εξασφαλίσουν μια πηγή εισοδημάτων για τους εργαζομένους, ακόμη και αν αυτοί δεν ασκούν, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, δραστηριότητα προβλεπόμενη από τη σύμβαση εργασίας. Εξάλλου, ο χαρακτηρισμός τέτοιων παροχών ως αμοιβής δεν τίθεται εν αμφιβόλω για τον λόγο και μόνον ότι αυτές εξυπηρετούν και σκοπούς κοινωνικής πολιτικής (απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 2004, Hložek, C-19/02, EU:C:2004:779, σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 23 Στο πνεύμα αυτό, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι παροχές που χορηγούνται στο πλαίσιο συνταξιοδοτικού προγράμματος συναρτώμενου, κατά βάση, με τη θέση εργασίας την οποία κατείχε ο ενδιαφερόμενος, συνδέονται με την αμοιβή του τελευταίου και καλύπτονται από το άρθρο 157, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ (απόφαση της 7ης Ιανουαρίου 2004, Κ. Β., C-117/01, EU:C:2004:7, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 24 Τούτο δεν σημαίνει, εντούτοις, ότι μια εθνική ρύθμιση σχετική με τον συντελεστή φορολόγησης των εισοδημάτων από συντάξεις πρέπει να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2000/78.
- 25 Υπογραμμίζεται κατ' αρχάς ότι η διαφορά της κύριας δίκης δεν αφορά τον τρόπο ή τους όρους καθορισμού του ποσού των παροχών που καταβάλλονται στον εργαζόμενο λόγω της εργασιακής σχέσης η οποία τον συνέδεε με τον πρώην εργοδότη του (απόφαση της 1ης Απριλίου 2008, Maguko, C-267/06, EU:C:2008:179, σκέψη 46), αλλά τον συντελεστή φορολόγησης των εισοδημάτων από συντάξεις. Η φορολόγηση όμως αυτή δεν σχετίζεται με τη σχέση εργασίας ούτε, επομένως, με τον ορισμό, στο συγκεκριμένο πλαίσιο, που είναι και το μοναδικό στο οποίο αναφέρεται η οδηγία 200/78, της έννοιας «αμοιβή» όπως χρησιμοποιείται τόσο στην εν λόγω οδηγία όσο και στο άρθρο 157, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.
- 26 Ο επίδικος πρόσθετος φόρος επί των εισοδημάτων από συντάξεις δεν έχει καμία απολύτως συνάφεια με την εργασιακή σχέση, αλλά απορρέει ευθέως και αποκλειστικώς από εθνική φορολογική ρύθμιση που ισχύει για κάθε φυσικό πρόσωπο με εισοδήματα από συντάξεις τα οποία υπερβαίνουν, κατόπιν αφαίρεσης του αφορολόγητου για τις συντάξεις, το ποσό των 45 000 ευρώ, όπως προκύπτει και από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 124, πρώτο και τέταρτο εδάφιο, του νόμου 1992/1535 για τον φόρο εισοδήματος.
- 27 Συνεπώς, εθνική νομοθετική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία αφορά πρόσθετο φόρο επί των εισοδημάτων από συντάξεις, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2000/78.
- 28 Όσον αφορά, τέλος, τις διατάξεις του Χάρτη των οποίων την ερμηνεία ζητεί το αιτούν δικαστήριο, αρκεί η υπόμνηση ότι, κατά το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, οι διατάξεις του απευθύνονται στα κράτη μέλη μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης.
- 29 Στην προκειμένη περίπτωση δεν αμφισβητείται ότι ο νόμος για τον φόρο εισοδήματος ουδεμία διάταξη του δικαίου της Ένωσης θέτει σε εφαρμογή, καθώς και ότι ουδεμία οδηγία σχετική με τη φορολογία μπορεί να τύχει εφαρμογής στη διαφορά της κύριας δίκης. Επιπλέον, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 27 της παρούσας υπόθεσης, η υπόθεση της κύριας δίκης δεν εμπίπτει καν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2000/78. Ως εκ τούτου, δεν χωρεί, στο πλαίσιο της διαφοράς αυτής, επίκληση των διατάξεων του Χάρτη των οποίων η ερμηνεία ζητήθηκε με την υπό κρίση αίτηση προδικαστικής απόφασης.
- 30 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2000/78 έχει την έννοια ότι εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία αφορά πρόσθετο φόρο επί των εισοδημάτων από συντάξεις, δεν εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της ως άνω οδηγίας, ούτε, κατά συνέπεια, σε εκείνο του άρθρου 21, παράγραφος 1, του Χάρτη.

Επί του δεύτερου και του τρίτου ερωτήματος

- 31 Λαμβανομένης υπόψη της απάντησης που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο και στο τρίτο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 32 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία, έχει την έννοια ότι εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία αφορά πρόσθετο φόρο επί των εισοδημάτων από συντάξεις, δεν εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της ως άνω οδηγίας ούτε, κατά συνέπεια, σε εκείνο του άρθρου 21, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(υπογραφές)